

Pedagogika Janusza Korczaka

Autor: mgr Irena Daniel

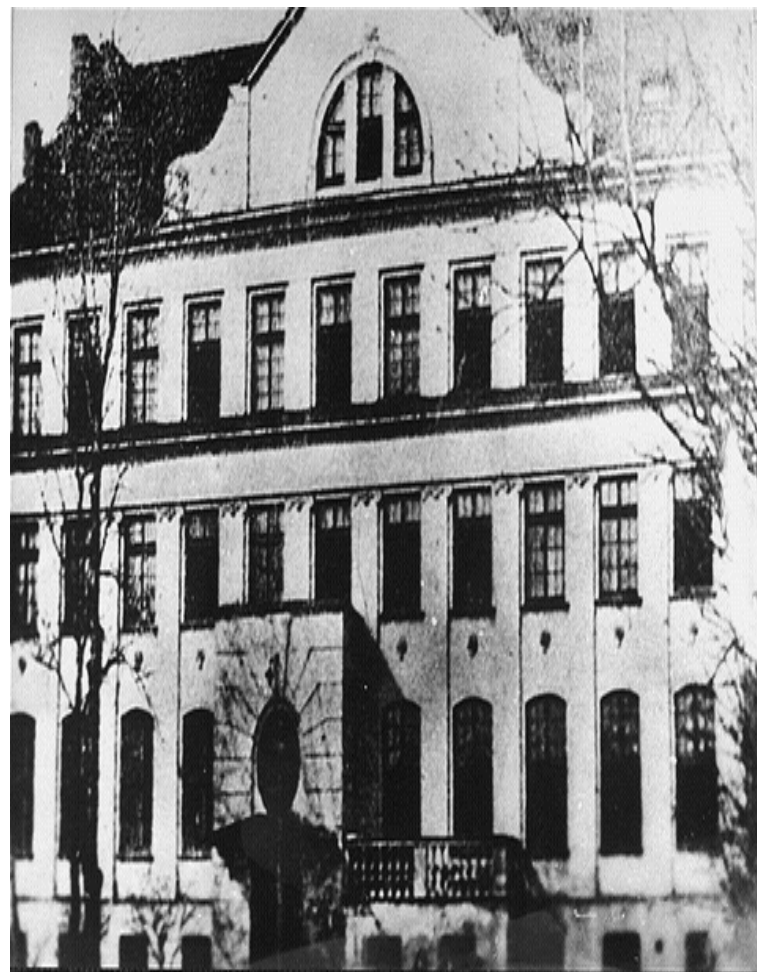
Życie Janusza Korczaka (1878 – 1942)

- Właśc. Henryk Goldszmit; pochodzenia żydowskiego
- Syn adwokata, po śmierci ojca dorastał w trudnych warunkach materialnych
- Studia medyczne: Warszawa, Berlin, Paryż
- Praca w klinikach, szpitalach dziecięcych, zakładach wychowawczych etc.
- Ok. 1925 wstępuje do masonerii

J. Korczak – Działalność społeczna

- Kształcił nauczycieli, wychowawców
- Wraz ze Stefanią Wilczyńską założył i prowadził Dom Sierot dla dzieci żydowskich w Warszawie (1912)
- Od 1919 razem z Marią Falską współpracuje przy zakładzie wychowawczym dla dzieci Polskich - Nasz Dom
- Współzałożyciel Haszomer Hacair - żydowskiej organizacji skautowej

J. Korczak – Działalność społeczna c.d.

- Współpracownik wielu gazet, periodyków etc., publikuje m.in. w: *W słońcu*; *Szkole Specjalnej*, *Czytelni dla Wszystkich*, *Kolcach*, *Głosie*
- W 1926 r. założył pierwsze na świecie czasopismo dla dzieci i młodzieży; redagowane wspólnie z nimi – *Mały Przegląd*
- Autor radiowych pogadarek zwanych: gadaninki Starego Doktora (1935 - 1936)

J. Korczak - Dzieła

Powieści dla dzieci:

- Mośki, Jośki i Srule (1910)
- Józki, Jaśki i Franki (1911)
- Król Maciuś I (1923 – zekranizowana w 1958)
- Król Maciuś na wyspie bezludnej (1923)
- Bankructwo małego Dżeka (1924)
- Kiedy znów będę mały (1925)

J. Korczak - Dzieła

- Powieści społeczne: *Dzieci ulicy, Dziecko salonu*
- Satyra obyczajowa: *Koszałki Opałki*
- Proza poetycka: *Sam na sam z Bogiem*
- Utwór dramatyczny: *Senat szaleńców*
- *Pamiętnik* napisany w getcie

J. Korczak - Dzieła

Poglądy pedagogiczne:

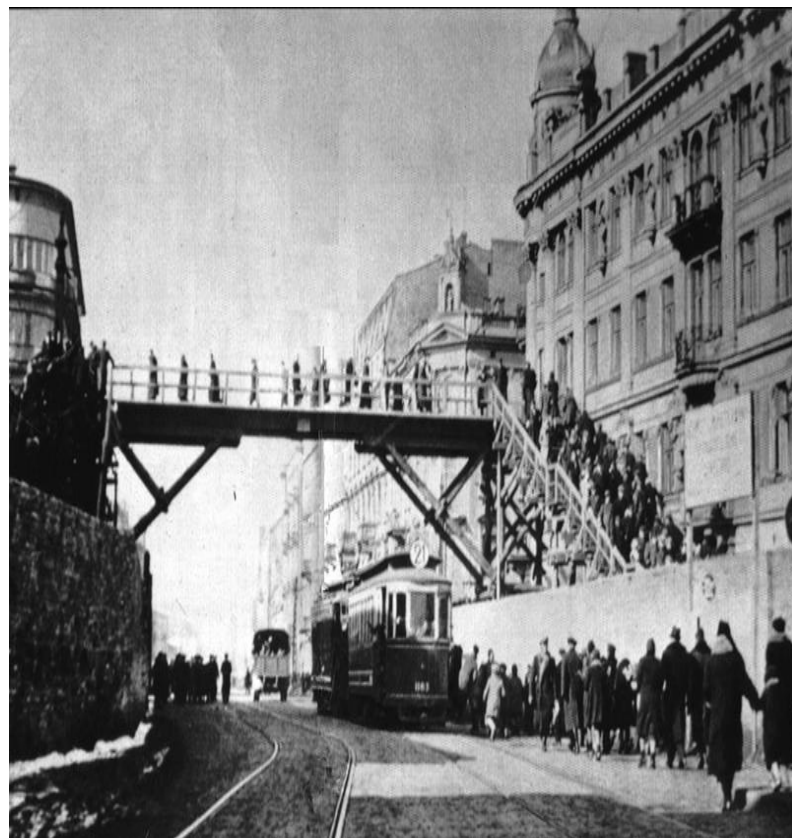
- Momenty Wychowawcze (1919)
- Jak Kochać Dziecko (1920-1921)
- Prawo dziecka do szacunku (1929)
- Prawidła życia (1930)
- Pedagogika żartobliwa (1939)

J. Korczak – śmierć...

Zginął wraz z wychowankami.

Pomimo możliwości opuszczenia getta, Korczak dobrowolnie towarzyszył im w drodze na śmierć.

Prowadził pochód swoich dzieci trzymając dwoje z nich za rękę. W wymarszu uczestniczyło 192 dzieci. Zostali oni wywiezieni z getta, w początkach sierpnia 1942. Zginęli w komorze gazowej obozu zagłady, w Treblince.

Podstawowe założenia pedagogiki J. Korczaka

Idee przewodnie:

- Szacunek do dziecka jako człowieka rozwijającego własną aktywność
- Zasada partnerstwa dziecka w procesie wychowania
- Prawo dziecka do opieki oraz odpowiedzialności społeczeństwa dorosłych za warunki życia dziecka
- Poszukiwanie syntezy wiedzy o dziecku

Podstawowe założenia pedagogiki J. Korczaka

Idee przewodnie c.d.:

- Techniki działania pedagogicznego jako konsekwencja przyjętych ogólnych założeń systemu opiekuńczo-wychowawczego
- Koncepcja wychowawcy, wynikająca z ogólnej postawy Korczaka wobec dziecka

Podstawowe założenia pedagogiki J. Korczaka

Trzy główne zakresy treści pedagogicznej Nowego Wychowania w dziełach Korczaka:

- **Treści ogólnoludzkie**, które powinny być udostępniane całemu społeczeństwu, adresowane do rodziców i dzieci
- **Treści ogólnopedagogiczne** – do wykorzystania w kształceniu i doskonaleniu kadry pedagogicznej
- **Treści szczegółowe** - do wykorzystania szczególnie przez wychowawców zatrudnionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

J. Korczak – prekursor walki o prawa dziecka

Trzy zasadnicze prawa dziecka:

- Prawo dziecka do śmierci
- Prawo dziecka do dni dzisiejszego
- Prawo dziecka, by było tym, czym jest

Wychowawcy powinni troszczyć się o takie prawa dziecka jak:

- Prawo do szacunku (dla: niewiedzy; smutku; własnych słabości; niepowodzeń etc.)
- Prawo do miłości (domowej) i przyjaźni
- Prawo do tajemnicy (własnych spraw, doznań)
- Prawo do samostanowienia (prawo do oporu, protestu; upominania się; wypowiedania własnych myśli)

Wychowawcy powinni troszczyć się o takie prawa dziecka jak: (c.d.)

- Prawo do własności (siebie; swoich rzeczy)
- Prawo do własnego rozwoju i dojrzewania
- Prawo do ruchu, do zabawy, do pracy i badania
- Prawo do sprawiedliwości w życiu

Korczak zwraca uwagę na:

- Dostosowanie (wyrównanie) praw dziecka w stosunku do dorosłych
- Wyjątkową rolę dziecka w życiu społecznym; dopuszczanie dzieci do spraw codziennych; nie traktowanie wyłącznie jako małych i niedoświadczonych
- Traktowanie dziecka jako żywą istotę a nie jako przedmiot
- Wartości takie jak: miłość do bliźnich, sprawiedliwość, godność, szacunek, prawda i piękno

Korczak zwraca uwagę na:

- Jednostkowy byt dziecka; jego cielesność – nie neutralizowanie jej (np.: piękna i brzydoty)
- Pełnoprawny status „świata dziecka”; nie uważanie go, jako niewiele znaczący „nieskalany miniświat” w stosunku do życia dorosłych
- Indywidualne podejście wychowawcy do każdego dziecka
- Partnerstwo w relacjach wychowawca-wychowanek; odrzucenie despotycznego rygoru na rzecz współdziałania, zaufania do dziecka, wspólnego decydowania o ważnych sprawach

Korczak zwraca uwagę na:

- Budowanie wraz z wychowankami samorządnych wspólnot (samo)wychowawczych poprzez tworzenie: rad samorządowych, sądów koleżeńskich, współgospodarzenie wspólnym majątkiem, pełnienia różnego rodzaju służb i reguł życia społecznego (zawieranie kontraktów, dyżury)
- Zachęcanie dzieci do przeciwstawiania się ślepeму posłuszeństwu, zdominowania ich przez dorosłych

Wychowawca wg Starego Doktora

Błędy wychowawców (ich selekcji) – tzw. kryzys wychowania:

- Słaba kondycja moralna pedagogów
- Brak umiejętności radzenia sobie z własnymi problemami; nierozwiązane dawne problemy
- Faryzejstwo, ukrywanie wad, karygodnych czynów i pozowanie (na doskonałość) na kogoś kim się nie jest
- Brak świadomości pracy w ciężkich warunkach (nieradzenie sobie w nich); higiena, patologie etc.
- Słaba odporność psychiczna

Wychowawca wg Starego Doktora

- Kryterium zatrudniania - akceptacja przez dzieci; człowiek nielubiany nie może wychowywać, może to robić ktoś potrafiący wzbudzić szacunek dzieci, chęć naśladownictwa
- Uznawanie prawa do wolności wychowanków i siebie samego
- Podejmowanie pracy z własnej nieprzymuszonej woli, z wizją i zaangażowaniem, z poczuciem pełnej odpowiedzialności
- Wystrzegania się nadkontroli, despotycznych nakazów, braku zaufania wobec uczniów i własnego wygodnictwa w sprawowaniu opieki nad dziećmi

Wychowawca wg Starego Doktora

- Wychowawca powinien być refleksyjny, pełny krytycyzmu wobec świata i samego siebie
- Podążający za dzieckiem wskazywać mu drogę do szczęścia, kochać je i znaleźć drogę do jego serca
- Nie powinien zaniedbywać jego potrzeb i praw
- Musi wzbogacać swoją osobowość i cały czas się rozwijać
- Powinien uczyć się na błędach poprzez krytyczną ich (i siebie) ocenę a nie obarczanie za nie wychowanków

Recepcja pedagogiki J. Korczaka w Polsce

- Ocalenie pedagogiki Korczaka dzięki interdyscyplinarnym badaniom korczakowskim - upowszechnienie ich; druk dzieł
- Specyfika nauk Korczaka jako zachęta do współprzeżywania dziecięcego świata, poszukiwania własnej „ścieżki” poznawania i rozumienia potrzeb dziecka, dla: wychowawców, rodziców,
- Powstawanie placówek wychowawczych, instytucji w Polsce i na świecie obierających za myśl przewodnią nauki Korczaka, czerpiące z nich (np.: I Społeczne LO w Warszawie)

Recepcja pedagogiki J. Korczaka w Polsce

- 1946/1957– 1996 działa Komitet Korczakowski, powstały w strukturach Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Przekształconego i obecnie działającego pod nazwą Polskie Stowarzyszenie im J.Korczaka
- 1993 utworzono Ośrodek Dokumentacji i Badań KORCZAKIANUM. Ośrodek jest w posiadaniu unikalnych archiwaliów Korczakowskich, prowadzi działalność edukacyjną, badawczą, wydawniczą. Znajduje się w Warszawie, w dawnym Domu Sierot Korczaka, przy ul. Jaktorowskiej 6 (dawniej Krochmalna 92), dziś Dom Dziecka nr 2 im. J.Korczaka
- Współpraca Polskiego Stowarzyszenia im J.Korczaka z:
 - Międzynarodowym Stowarzyszeniem jego imienia w zakresie np.: wymiany młodzieży, zlotów placówek noszących jego imię, konferencji naukowych
 - instytucjami, m.in.: UW, ŻIH, PAN, fundacja SHALOM, Polskie Radio i TV, ASSTTEJ

Dziękuję !

